

О ЈЕЛИСАВЕТИ ЂУРЂА ЦРНОЈЕВИЋА

У судско-нотарским књигама которским наишли смо на три-четири податка о Јелисавети Ђурђа Црнојевића, кћери Антонија Ерицо из Млетака. И тако, нешто више сазнајемо о оснивачу прве наше штампарије и о његовој породици.

Зна се: Ђурађ се оженио Јелисаветом 1490; „у облику писма за жену“ написао је своју опоруку у Милану 1501; доживио је 1503 годину, и не зна се кад је умро; његове двије сестре биле су удате у Котору, за Бућу и Драга, чија се имена не наводе; један од његових сестрића био је Трифун Бућа (Јиречек, Историја Срба, I, 403—5).

Оставши „с петоро деце у беди у Млецима“ (како каже Јиречек), Јелисавета је, свакако на основу поменуте Ђурђево опоруке, настојала да наплати неке дугове. Њени пуномоћници били су: Никола Маринов Бућа и Никола Иванов Драго из Котора. Судаћи по Ђурђеву сестрићу Трифуну Бући, Никола Бућа је свакако зет Ђурђа, а вјероватно и Никола Драго. Утврдили смо да је Никола Марина Иванова Бућа, који се прославио у бици код Модене (1500), имао сина Трифуна. Дјед Николин, Иван Петров, унук је Николе Буће, протовестијара Душанова.

На основу Јелисаветина овлашћења од 17. I. 1504, Никола Бућа и Никола Драго опуномоћили су, 5. VII. 1504, Антонија Пазе, властелина из Бара, да наплати, непосредно или путем суда, од Тодора Јираковића (или Сираковића) из Бара сва дуговања Ђурђу Црнојевићу (XXIII, 34).

Лука Сенојевић из Будве, за чији је идентитет јамчио Трифун Птиковић из Котора, изјавио је пред которским судом, 18. II. 1514, да свој дио брода (једрењака-грипа) преноси на Николу Главовића и Блажа Јунковића из Паштровића, сувласнике истог брода, за подмиру дуга. Наиме за њега су они били платили 40 златних дуката и 20 солди Јелисавети Ерицо, супрузи Ђурђа Црнојевића, на основу Лукине признанице од 16. I. 1504, коју је писао на бамбусу нотар Герардо Норис, пошто је, на тражење Јелисавете, био заплијењен њихов заједнички брод, у циљу наплате Лукина дуга (XXX, 153).

Из два наведена документа не може се закључити да је Ђурађ умро прије 1514. У сљедећем документу Јелисавета се помиње као „бивша жена“ Ђурђа Црнојевића, а Константин Црнојевић као син п о к о ј н о г Ђурђа. Јелисавета је, негдје раније, била позајмила 30 дуката од Николе Иванова Драга и заложила му једну сребрну позлаћену посуду и златни прстен с драгим каменом — рубином отворено црвене боје. У име своје и своје мајке, Константин Црнојевић је изјавио, 14. V. 1522, да

је од Николе Драга примио заложене ствари, јер му је вратио зајам (XLVI, 26).

У спору Трифуна Вукшића, обућара, са Шкаљарима, који се водио пред которским судом 1535, појавио се као свједок Дабо Момчиловић из Ловрицане (искрај Тројице). За један случај који се помиње пред судом, он тврди да се догодио у вријеме женидбе Ђурђа Црнојевића, назад 50 година (стварно 45 година). Каже: да се „добро сјећа, кад се Ђурађ Црнојевић оженио у Млецима и довео своју жену и видио је Црногорце који су га чекали на Тројици, да га отпрате у Црну Гору“ (XL, 52).

Иво Стјепчевић и Ристо Ковијанић

БЈЕКСТВО ВЛАДИМИРА ГАЋИНОВИЋА ИЗ ХЕРЦЕГОВИНЕ ПРЕКО ЦРНЕ ГОРЕ ЗА СРБИЈУ

— Један прилог биографији Гађиновића —

Још од ране младости бунтовни идеолог Младе Босне Владимир Гађиновић показивао је непомирљивост према ропству.

Анексија Босне и Херцеговине тужно је одјекнула у срцима свих патриота Југославије. У Црној Гори, Србији и Војводини изазвала је револте, а у самој Босни и Херцеговини озбиљне покрете. Црна Гора и Србија су биле пред ратом с Аустријом тако да је дошло и до тајног споразума ове двије државе са Турском за заједничку акцију против Аустрије¹.

У то вријеме млади Владимир Гађиновић је био ученик VI разреда гимназије у Мостару. Тадашња херцеговачка школска омладина, васпитана у слободарском националном духу, гледала је на Црну Гору и Србију као на двије братске земље које ће поробљеној Босни и Херцеговини пружити помоћ. Осамнаестогодишњи Гађиновић је ријешо да бјежи за Србију, али пошто му је било далеко бјежати директно тамо, ријешо је да се прво пребаци у Црну Гору. Он је отишао у Билећу одакле је успио да срећно пређе границу и дође у Бањане. Тамо је почео да пише летке против Аустрије, али пошто су били анонимни, црногорским властима се њихов писац учини сумњив, ухапсиле су га и спровеле за Никшић, гдје је стављен под

¹) Д. Вуксан, „Тајни уговор“ — „Записи“, књ. XVII, стр. 308—309, мај 1937.